



Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 40, Ağustos 2019, s. 327-335
ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.5181>

Öğr. Gör. Dr. Orçun BERRAKÇAY

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzikoloji Anabilim Dalı, İzmir-Türkiye, tenorcun@hotmail.com.

Öğr. Gör. Rahile GÜRAN

İzmir Kavram Meslek Yüksek Okulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, İnsan Kaynakları Programı, İzmir-Türkiye, rahile.guran@kavram.edu.tr.

OTİZMLİLERDEN OLUŞAN BİR MÜZİK TOPLULUĞUNDA GÖNÜLLÜ ÇALIŞMACI OLMAK

Özet

Gönüllü çalışma, bireylerin maddi bir karşılık beklentisinde olmaksızın bireysel olarak başka bireylere faydalı olmak ve topluma yararlı bir birey olmak adına çalışmasıdır. Bu çalışmanın amacı, gönüllü çalışan olmanın bireye hissettirdiklerini ortaya koymaktır. Nitel veri toplama tekniği ele alınan bu araştırmada, yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmaya, İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu'na gönüllü çalışmacı olarak destek olan 15 kadın (%75) ve 5'si erkek (%25) olmak üzere toplam 20 kişi katılmıştır. Gönüllü çalışmacıların yaşları 19 ile 29 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 22'dir. Elde edilen bulgulara göre, gönüllü çalışmacı olmanın bireye hissettirdikleri 5 farklı tema altında toplanmıştır. Gönüllülük; bireylerin sosyal etkileşimde bulunmalarını ve sorumluluk sahibi olmalarını sağlamakta, benlik saygılarını, farkındalıklarını arttırmakta ve kariyer gelişimi açısından olumlu bir deneyim olarak görülmektedir. Araştırma sonuçları, gönüllü çalışmanın bireyin yaşamında kazandığı anlamlar açısından önemlidir.

Anahtar kelimeler: Müzik, Otizm, Gönüllü Çalışma, İzot

TO BE A VOLUNTEER IN A MUSIC GROUP WHICH INCLUDES INDIVIDUALS WITH AUTISM

Abstract

Volunteer work is the work of individuals to be beneficial to other individuals and to be beneficial to the society without the expectation of a material response. Volunteer work is the work of individuals to be beneficial to other individuals and to be beneficial to the society without the expectation of a material response. The aim of this study is to reveal the feelings of being a volunteer worker. Qualitative data collection and structured interview techniques were used in this study. The structured interview form which was developed by the researchers was used as a data collection tool. 15 women (75%) and 5 men (25%) participated in the study as a voluntary worker to İZOT İzmir Autism Orchestra and Choir. The age of volunteer workers ranged from 19 to 29 and the average age was 22 years. According to the findings, it was gathered under 5 different themes that the individual felt as a volunteer worker. Being a volunteer worker; It enables individuals to engage in social interaction and to have responsibility, increases their self-esteem and awareness and is seen as a positive experience in terms of career development. The results of the research are important in terms of the meaning of voluntary work gained in an individual's life.

Key words: Music, Autism, Voluntary Work, Izot.

GİRİŞ

Otizm, gelişimsel düzenleyici ve merkezi sinir sistemi genlerinin normalden büyük olmaları kaynaklı, değişime karşı toleranssızlıklar gösterilen ve bu nedenle de iç içe geçmiş tekrarlara neden olan zihinsel bir durumdur (Casanova vd.,2019: 860). Kanner'a göre otizmliler, tekrar eden davranışlar gösteren, şahıs zamirlerini ayıramayan, dil gelişimi gecikmiş, hafızaları çok iyi, kendi düzenlerinden çıkmak istemeyen, sosyal yönü zayıf olan çocuklardır (Kanner, 1943: 217). Otizm; çeşitli nedenlerden ötürü çocukluğun ilk üç yılı içinde ortaya çıkan, dili öğrenememe, içe kapanıklık, değişikliğe aşırı tepki, soyut kavramları öğrenmede güçlük, zaman kavramını öğrenememe, konuşmaları algılayamama ve çevresiyle ilişkilerin sınırlı olması gibi belirtiler gösteren bir gelişimsel bozukluktur (Özbey, 2005). Her bir otizmlili bireyde farklı şekillerde karşımıza çıkan öfke krizleri, kendine zarar verme, bağırma, korkma, istemsiz baş sallama, cümle ya da sözcük tekrarlama ve daha birçok biçimde görülen problem davranışlar, otizmlili çocukların sosyalleşme süreçlerini de olumsuz yönde etkilemektedir (Yüksel ve Berrakçay, 2010: 662).

Gönüllü çalışma, pek çok kar amacı gütmeyen kuruluş için önemli bir kaynaktır (Prouteau ve Wolff, 2008: 315). Gönüllülük, bireylerin maddi karşılık beklemeden kendi iradeleriyle toplum yararına hizmet eden faaliyetler içinde olmasıdır. Gönüllülük kavramının içerisinde; maddi çıkar, bireyin kendi iradesi dışında zorlama ve baskı gibi unsurlar yer almamaktadır (Balaban, Çopan-İnce, 2015: 150). Çalışma kavramı ise bireylerin kendini gerçekleştirme yolunda bir aktiviteyle meşgul olmasıdır. İnsanlar çalışarak zamanlarını değerlendirmiş olurlar. Enerjinin yararlı amaçlara yöneltmesi ve bunların sonucunda edinilen doyumla ruh sağlığının korunması

çalışma eylemini gerçekleştirmenin sonucudur. İş kavramından farkı ise çalışmanın belirli bir ücret, gelir karşılığında yapılmamasıdır (Güran, 2018: 13).

Bu çalışmada, gönüllü çalışmaya çalışmacıların yükledikleri anlam ve kazanımları araştırılmıştır. Bu amaçla, otizmlili 40 bireyin oluşturduğu İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu'na gönüllü çalışmacı olarak katılan bireylerle görüşülerek gönüllü çalışmacı olma algıları incelenmiştir. Çalışmanın kilit noktası ve amacı gönüllü çalışmanın gençlere neler hissettirdiğini ortaya koymaktır.

1. GÖNÜLLÜ ÇALIŞMA KAVRAMI

Gönüllülük, doğrudan mali tazminat beklemeden hizmet sunma veya görevlerini yerine getirme konusunda istekli olarak zaman ve yeteneklerin kullanılmasıdır. Gönüllülük, vatandaşların doğrudan hizmet sunumuna katılımını; hem özel hem de kamu kuruluşlarının faaliyetlerine katılım; kendi kendine yardım ve karşılıklı yardım çabalarını ve çok çeşitli gayri resmi yardım faaliyetlerini içermektedir (Thoits ve Hewitt, 2001: 118). Oliver ve Marwell (1985)'in de vurguladığı gibi gönüllülük; "yardım" olarak adlandırdığımız, toplumdaki insanların birbirlerine destek oldukları, başkasına yardım etme amacını "gayri resmi gönüllülük" olarak ele aldığı bir kavramdır (Oliver ve Marwell, 1985: 554). Gönüllü çalışma, üretken bir faaliyettir. Gönüllü çalışma; boş zamanların tüketim eylemi gerçekleştirmek yerine başka bireylere toplumsal açıdan fayda sağlama amacı güdümlere değerlendirilmesidir (Pearce 1993: 35). Gönüllü çalışma topluluk eylemi içermektedir. ILO (2011)'ya göre gönüllü çalışmacılar, gönüllünün hanesi veya ailesi dışındaki bireyler için, mal üretmek veya başkalarına hizmet vermek amacıyla ücretsiz, zorunlu olmayan herhangi bir faaliyette bulunan çalışma çağındaki bireylerdir. Wilson ve Musick (1997)'a göre, bireyler gönüllü olma kararı verirken yalnızlıklarından kurtulma ve bir sosyal çevreye dahil olma amacı taşırlar. (Wilson ve Musick, 1997: 695).

Odak noktamız, Wilson ve Musick'in (1997) "resmi gönüllülük" olarak adlandırdığı, yani toplumda veya toplum için gönüllü çalışmaların yapıldığı, toplumun genel olarak iyileştirilmesi için zaman ve çabaların verildiği veya topluluk üyelerinin belirli alt grupları için verilen çabaları içine almaktadır (Wilson ve Musick, 1997: 695). Bu çalışmada gönüllü çalışma, bireyin para karşılığı bir işte daha fazla para kazanmak ya da kariyer yolunu açmak için canla başla çalışması olarak ele alınmamıştır. Gönüllü çalışma ile ücret karşılığında bir işle meşgul olunması değil de bireyin boş zamanını, yardıma ihtiyacı olan insanlar ya da kurumlar için bir ücret almaksızın kullanması kastedilmektedir. Gönüllülük, bireyin maddi karşılık beklemezsiniz başkalarının yaşamını kolaylaştırmasıdır.

2. METODOLOJİ

2.1. Araştırma Sorusu ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; gönüllü çalışılabilecek bir organizasyon içinde yer almanın bireylere neler hissettirdiğini anlamaya çalışmaktır. Örneklem İzmir'deki 40 otizmlili katılımcıdan oluşan ve 2013 yılından bu yana çalışmalarını sürdüren İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu'nun gönüllü çalışmacılarından oluşmaktadır. İZOT, yurt içi ve yurt dışında birçok konser vermesi ve otizme farkındalık oluşturması sebebiyle kapsamlı bir organizasyondur. Yapılan yazın incelemelerinde İZOT'un gönüllü çalışmacılarıyla ilgili araştırma olmaması bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Çalışma; otizmlili ailelere, akademisyenlere, sosyal çalışmacılara, özel eğitimciler ve uluslararası düzeyde çalışan bilim insanlarına yararlı fikirler sağlayabilir.

2.2. Yöntem

Araştırmanın temel veri kaynağı Türkiye'de (İzmir'de) İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu'na gönüllü çalışmacı olarak destek olan 20 bireyin öznel deneyimleri ve değerlendirmeleri olacaktır.

2.3. Örneklem

İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu'na gönüllü çalışmacı olarak destek olan 15 kadın (%75) ve 5'si erkek (%25) olmak üzere toplam 20 kişi katılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu %45'i lisans öğrencisi (n=9), %10'u ön lisans öğrencisi (n=2), %5'i ön lisans mezunu (n=1), %30'u lisans öğrencisi (n=6), %5'i yüksek lisans öğrencisi (n=1), %5'i yüksek lisans mezunu (n=1) şeklindedir. Gönüllü çalışmacıların yaşları 19 ile 29 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 22'dir.

2.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmaya ait veri, araştırmacılar tarafından oluşturulmuş demografik bilgi formu ve beş açık uçlu soru vasıtasıyla mail aracılığıyla toplanmıştır. Demografik bilgi formunda, katılımcılardan yaş, eğitim düzeyi, meslek gibi bilgiler alınmıştır. Katılımcılara "İZOT bünyesinde bir gönüllü olma kararı almanıza sizi iten sebepler nelerdir?", "İZOT bünyesinde gönüllü bir çalışmacı olmak size başka hangi duyguları hissettiriyor?", "İZOT'la nasıl tanıştınız?", "İZOT'la tanıştığınızdan beri hayatınızda neler değişti?", "İZOT bünyesinde gönüllü bir çalışmacı olmak sizin kariyerinize nasıl bir katkı sağlar?" şeklinde sorular sorulmuştur.

2.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, veri analizinde nitel araştırma yöntemlerinden olan tematik analiz kullanılmıştır. Katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar, araştırmacılar tarafından belirlenen temalar çerçevesinde derinlemesine incelenmiştir. Teorik özgürlüğü sayesinde, tematik analiz potansiyel olarak zengin ve ayrıntılı, esnek ve kullanışlı bir araştırma aracıdır. Söze dayalı verilerin çözümlenmesini sağlamaktadır. (Braun ve Clarke, 2006: 78).

3. BULGULAR

Gönüllü çalışmaya yapılan değerlendirmenin içeriğinin anlaşılabilmesi amacıyla, açık uçlu sorulardan elde edilen veriler, nitel analiz yöntemlerinden tematik analizle incelenmiştir. Sonuçlardan elde edilen bulgulara göre, gönüllü çalışmacı olmanın bireye hissettirdikleri 5 ana tema olarak oluşturulmuştur. Yapılan çalışmada gönüllü çalışmacı olmak; sosyal etkileşimde bulunma, sorumluluk sahibi olma, benlik saygısı, farkındalık ve kariyer gelişimi temaları altında toplanmıştır.

3.1. Gönüllü Çalışmaya Dair Oluşturulan Alt Temalar:

3.1.1. Sosyal etkileşim

Gönüllü çalışma bireylerin kendi dünyalarında yalnız kalmalarını ve depresif ruh halini engelleyici bir olgudur. Gönüllü çalışmacılar, İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu'nda oldukları için kalabalıklaştıklarını ve bundan dolayı da mutluluk hissettiklerini anlatmışlardır.

"Birlik beraberlik duygularım arttı ve bundan dolayı mutluluk hissediyorum.", "Burada olmak bazen kendi sıkıntılara aşmama yardımcı oluyor.", "Bütün yorgunluklarım, öğrencilerimin yüzlerindeki gülümsemeye son buluyor. Ben de onlarla birlikte mutlu, keyifli oluyorum.", " Bizim çalışmalarımız Cuma günü yapılıyor. Bütün bir haftanın

yorgunluğu ve üstüne İZOT çalışması. Ama ben çalışmaya gelirken çok mutlu oluyorum. Çünkü bütün bir hafta otizmlilerle zaman geçirebilmek için Cuma gününü iple çekiyorum.” “Bütün yorgunluklarım, koro katılımcılarının yüzlerindeki gülümsemeye son buluyor. Ben de onlarla birlikte mutlu, keyifli oluyorum.”, “Daha fazla sosyalleştim, daha sabırlı bir insan oldum. Başkalarının mutluluğuyla mutlu olmanın nasıl bir şey olduğunu daha iyi anladım.”

Özetle, gönüllü çalışmayla bireyler hem yalnızlık hissinden uzaklaşmakta hem de kendilerinden farklı bireylerle etkileşim içine girdikleri için mutluluk hissetmektedirler.

3.1.2. Benlik saygısını artırma

Gönüllü çalışma, kişinin kendisini değerli hissetmesine yardımcı olmaktadır. Kendi benliğinde, kendini değerli hisseden birey ise kendini gerçekleştirme yolculuğunda duygusal tatmin yaşamaktadır.

“Çalışmalara katıldığımda eğlendiğim için kendime zaman ayırmış gibi hissediyorum.”, “Çalışmalara eğitim hayatım nedeniyle çok fazla katılamasam da benim hayatımda büyük değişiklik sağladı. Yaşadığım boşluğu doldurdu. Bir gönüllü gruba dahil olmak dahi bana kendimi iyi hissettiriyor.”, “Öncelikle otizmlili kuzenimin İZOT sayesinde neler yapabildiğini gördüm. Daha sonra bir kaç konserine katıldım ve neden bende onlara yardımcı olmayayım ki? diye sordum kendime. Onların mutluluğunu paylaşmak için 5 senedir İZOT ile beraberim. Onlar için önemli olduğumun farkındayım”, “Kendime ve diğer insanlara daha çok değer vermeye başladım.”, “Kendimi iyi biri gibi hissediyorum.”, “Onlarla bir bütün olarak yeni bir dünya oluşturduğumuz için ve bu dünyanın bir parçası olduğum için kendimi daha değerli hissediyorum.”, “Onların hayatına dokunmak, onlara iyi hissettirmek, kendimi iyi hissetmemi sağlıyor”.

Özet olarak, bireyler gönüllü çalışmayla birlikte hayatlarındaki boşluk hissini doldurduklarını, bir gruba dahil olmanın kendilerine iyi geldiğini, yardımcı olma hissini devamında işe yararlık sağladığını, işe yararlığın devamında ise hem kendine hem de başkalarına değer vermenin kolaylaşmasını deneyimlemektedirler.

3.1.3. Sorumluluk Sahibi Olma

Gönüllü çalışanların, otizmlili bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmak adına onların yanında olmaları, kontrol bilinciyle hareket etmeleri kendilerine de manevi bir tatminin yanında bir düzenlilik getirmektedir. “Farklı kalplere dokunmak, birilerine yalnız olmadığını hissettirmek” her iki taraf içinde çok önemlidir.

“Gönüllülükle birlikte korumacılık, sahiplenme ve üretme duygularımın arttığını hissediyorum.”, “Her hafta provada, verdikleri konserlerde yanında olduğumda kendimi sorumluluklarımı yerine getirmiş gibi hissediyorum.”, “Gönüllü olarak katıldığım provalarda ve konserlerde herhangi bir problem yaşamamız kesinlikle bana mutluluk hissettiriyor.”

Özet olarak, gönüllü çalışmacı olarak otizmlili bireylerin prova ve konserle yaşamını kolaylaştırarak onların düzenli olarak yanında olma sorumluluğunu kendinde gören bireyler kendi yaşamlarında hem düzen hem de mutluluk yaşamaktadırlar.

3.1.4. Kariyer Gelişimi

Çalışma yaşamı açısından gönüllülük deneyimi önemlidir. Günümüzde birçok işe alım görüşmesi sırasında bireyler, “Bağlı olduğunuz dernek, vakıflar var mı?”, “Üyesi olduğunuz yardım kuruluşları var mı?” gibi sorularla karşılaşmaktadırlar. Çünkü gönüllü çalışmacı olan bireylerin sorumluluk bilinci yüksek, değerlere saygılı, sabır ve odaklanma gibi becerilere de sahip olunduğu düşünülmektedir.

“İzot’a ilk başladığımda ben de gönüllü bir katılımcıydım. Daha sonra Özel Eğitim alanından mezun oldum. Mezun olduktan yaklaşık 2 yıl sonra İZOT Mini grubu şefliğini yapmaya başladım. Önümüzdeki yıllarda İZOT Mini için daha güzel etkinlikler yapma planlarım oluştu.”, “Mesleğim gereği müzik ile iç içe olmak, müzik aracılığıyla bu çocukları daha çok tanıma isteği duymam ve onlara müzik ile bir şeyler katma isteğim beni iten sebeplerden biri.”, “Otizm alanında kendimi geliştirip daha çok otizmliler çocuklara ulaşip onlara yardımcı olabilmem açısından katkı sağlayabilir.”, “Ne yazık ki Otizmliler bireylerin sayısı gün be gün artarak devam etmekte. Ancak bu alanda gönüllü bu çocuklara vermiş eğitimci sayısı ise yetersiz kalmakta bu alanda otizmliler bireylerin hayatına müzik aracılığı ile dokunuyor olmak artık bulunması zor bir cevher gibi oluyor. Hele ki bu içten enerjinizi karşınızdaki çocukta hissetti mi o zaman tünelin sonundaki aydınlığa doğru birlikte harika adımlar atarak devam ediyorsunuz. Otizmliler bireylerinde hayatına dokunabiliyorum demek kariyeriniz de sanırım en özel yer oluyor.”, “Kariyerimle ilgili değil de kendi özel hayatımda otizmle ilgili daha bilinçli ve bilgili bir farkındalığım oldu.”, “Sosyoloji öğrencisi olduğum için burada yaşadığım her şeye bir deneyim gözüyle bakıyorum.”, “Ben çok utangaç biriydim. Utangaçlığımı atlatmış olmam kariyerim açısından çok önemliydi. İZOT bana utangaçlığı atlatmam konusunda yardımcı oldu.”

Özetle, gönüllü çalışmacı olup otizmliler bireylerin hayatlarına dokunmak, çalışmacılara yaşam deneyimleri kazandırmakla birlikte kariyer yolunu çizmelerinde de etkili olmuştur.

3.1.5. Farkındalık

Toplumsal açıdan dezavantajlı grupların farklılığına dair farkındalık oluşturulması toplumsal düzen açısından çok önemlidir. Bireyler, İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu’nda gönüllü çalışmacı olarak toplumsal düzenin sağlanmasında, kendilerine ve diğer insanlara otizm farkındalığı sağlamak konusunda topluma hizmet etmektedirler.

“Daha çok öğreniyorum ve daha çok çalışıyorum”, “İZOT’a katıldıktan sonra farkındalığım gelişti, otizmliler bir birey ile karşı karşıya kaldığımda duygusal yaklaşımımın içine artık daha profesyonellik girdi. Her çocuğun çok özel oluşu yadsınamaz bir düşünceydi ancak bazı çocukların daha da özel olduğunu tüm insanlara kabul ettirmek hissi gün be gün artış gösterdi. En önemlisi de hayata karşı bakış açımın en güzel noktası oldu.”, “Hem farkındalığım arttı hem de başka insanların farkındalığını arttırmaya yönelik sorumluluk sahibi olmaya başladım.”, “Otizmliler insanların yeteneklerinin farkına varmamla onlarla ilgilenildiğinde yeteneklerini sergileyebilmeleri beni çok şaşırttı ve onlarla ilgilenmeye devam ettim.”, “Farkındalık kazandım. Artık bir çocuğun otizmliler olduğunu onu gördüğümde fark edebiliyorum.”, “Arkadaş vesilesiyle geldim. Ortamı çok hoşuma gitti. Otizme farkındalık yaratan bir ortam olduğunu hissettim. Ben de bu ortam içinde yer almalıyım diye düşündüm.”.

Özetleyecek olursak, toplumsal duyarlılık sağlanmasında farkındalık çok önemlidir. İZOT'ta gönüllü olmak bireylerin hem kişisel farkındalıklarını arttırmış, hem de kendilerinden farklı olan insanların topluma kazandırılmasında da destekleyici bir oluşum içinde yer almalarına yardımcı olmuştur.

TARTIŞMA

Değişen yaşam koşullarıyla birlikte kimi zaman insanlar sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bu ihtiyaç, bireylerin sosyal toplum içinde kendilerini gösterebilecekleri iş algısının dışında farklı bir ortamda bulunma isteğini, bir anlamda sosyalleşme ihtiyacını gidermek adına gönüllü çalışma faaliyetlerinde bulunma durumunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu çalışmada, bireylerin dezavantajlı grup olarak görülen otizmlilerle birlikte sosyalleşme ihtiyaçlarını karşıladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguyla ilgili literatüre bakıldığında gönüllü çalışma kazanımlarından iletişim yetisi (Güngör ve Çölgeçen, 2013), bir gruba ait olmak ve sosyalleşme isteğinin gönüllü çalışmayla tatmin olduğuna dair farklı bir araştırma (İbrahim ve Cordes, 2008) bulgularıyla desteklenmektedir.

İZOT İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu bünyesinde gönüllü çalışmacılarla yapılan bu araştırmada ulaşılan; gönüllü çalışmayla birlikte hem bireysel farkındalığın artması hem de topluma hizmet hissi bulgusunun ortaya çıkması, Negiz (2011) tarafından yapılan bir araştırmada farkındalıkların toplumsal açıdan iletişimi arttırdığı bulgusuyla örtüşmektedir (Negiz, 2011). Buna ek olarak, Güngör ve Çölgeçen (2013)'in yardımlaşmayla birlikte gönüllülük, bireylerin sosyal ilişkilerini güçlendirmekte, toplumsal dayanışmayı arttırmakta ve dezavantajlı gruplar hakkında farkındalık sağlamaktadır bulgusuyla da örtüşmektedir (Güngör ve Çölgeçen, 2013: 183).

Gönüllü çalışmacı olan bireyler, işe yararlılık hissini kendilerini mutlu ettiğinden bahsetmişlerdir. Ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlarca akıl sağlığı için olmazsa olmazlar arasında kabul edilen benlik saygısını arttırdığına dair gönüllü çalışmada benlik saygısı temasına ulaşılmıştır (Arıca, 2005: 20). Benlik saygısı teması için gönüllü çalışmacılar böyle bir organizasyon içinde olmanın kendilerini daha iyi ve önemli hissettirdiklerinden bahsetmişlerdir. Bu sonuçla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, Koşan ve Güneş (2009) tarafından yapılan bir araştırmada bireylerin gönüllü çalıştıklarında kendilerini önemli hissetmeleri bulgusuyla örtüşmektedir (Koşan ve Güneş, 2009).

Gönüllülük kavramı, karşılık beklemeden yapılan faaliyetleri anlatmaktadır. Bu anlamıyla asıl amaç, kendisine fayda sağlamak yerine, bağlı olduğu sosyal çevreye fayda sağlamaktır (Çalışkan ve Ünüsan, 2011: 158). Yapılan araştırmada elde edilen, gönüllü çalışmacıların sorumluluk sahibi olması temasıdır. Çünkü gönüllü çalışmacı, otizmlilerle bireylerin provalarından sahneye çıkmalarına ve konser akışı içinde yaşanabilecek problemlere kadar müdahale ederek etkinlik boyunca destek verme sorumluluğunu kendisinde hisseder.

Bu araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri, gönüllü çalışmanın bireylerin kariyer beklentilerini olumlu olarak etkilemesidir. Bu bulguyla ilgili literatüre bakıldığında, yapılan araştırmalarda gönüllü çalışmanın bireysel kazanım olan bilgilerin uygulamaya dökülmesi alanında kişisel tatmini olumlu olarak etkileyip bireylere deneyim sunduğu (Koşan ve Güneş, 2009) sonucuyla örtüşmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, gençlerin gönüllülük faaliyetlerine ilişkin algıları, İZOT örneği üzerinden ele alınarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın ana eksenini ve amacını oluşturan gençlerin gönüllü çalışma algısının ve gönüllü faaliyetlere yükledikleri anlam ve önemin bileşenlerinin ortaya konması adına İZOT gönüllü çalışmacılarıyla görüşmeler yapılmıştır. Gerçekleştirilen görüşmeler ile İZOT örneği üzerinden gönüllü çalışma algısının ne olduğu, kazanımları ve gönüllü faaliyetlerden beklentilerine yönelik genel temalar oluşturulmuştur.

Gönüllü çalışma algısına yönelik sorulara verilen cevaplarda gönüllü çalışma sayesinde dezavantajlı gruplardan biri sayılan otizmlilerle, onların kendini ifade edebilecekleri bir dünyanın içinde olmanın mutluluğu ve diğer gönüllülerle birlikte grup olmanın getirileriyle birlik beraberlik duygusunun yaşandığı sosyal etkileşim temasına ulaşılmıştır. Otizmliler için sosyal bir ortamda kolaylaştırıcı eylemlerde bulunmak ve kendilerini işe yarar hissettikleri için sürekliliğini devam ettirmek istemelerinden sorumluluk bilinci temasına ulaşılmıştır. İşe yararlılıkla birlikte kendilerini iyi bir insan hissetmeleri bireylerin benlik saygılarını arttırmaktadır. Esas olan bir bütün içinde farklılıkları anlayıp, bunu başkalarına da aktarabilmek olduğu için İZOT bünyesinde gönüllü çalışmacı olmak hem bireylerin kişisel farkındalıklarını arttırmakta hem de toplumsal farkındalıklar sağlamak adına katkıda bulunmaktadır. Gençlerin büyük bir çoğunluğunun üniversite öğrencisi olması ise İZOT'la yaşadıkları deneyimleri kariyer gelişimleri açısından olumlu bir deneyim olarak görmelerine neden olmaktadır. Araştırma sonuçları, gönüllü çalışmanın bireyin yaşamında kazandığı anlamlar açısından önemlidir.

KAYNAKLAR

- Arıca, O. (2005). ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BENLİK SAYGISI. *Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology*, 25, 19-30.
- Balaban, A. Y., & İnce, İ. Ç. (2015). Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülük algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(2), 149-169.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Casanova, E. L., Switala, A. E., Dandamudi, S., Hickman, A. R., Vandenbrink, J., Sharp, J. L. & Casanova, M. F. (2019). Autism risk genes are evolutionarily ancient and maintain a unique feature landscape that echoes their function. *Autism Research*, 12(6), 860-869.
- Çakı, F. (2014). Gençlerin Uluslararası Gönüllü Hizmet Deneyimleri ve Birey Üzerindeki Sosyo-Kültürel Etkileri. *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 6(1), 136-177.
- Çalışkan, O., & Ünüsan, Ç. (2011). Otel çalışanlarının kurumsal sosyal sorumluluk algısının iş tatmini ve işte kalma niyetine etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22(2), 154-166.
- Güngör, F., & Çölgeçen, Y. (2013). STK'larda Gönüllü Yönetimi ve Motivasyonun Performansa Etkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 8(3), 163-187.

- Güran, R. (2018). *İşin Nicel Talepleri ile Tükenmişlik İlişkisinde İş ve Aile Çatışmasını Yönetme Öz-yeterliğinin Aracılık Etkisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Ibrahim, H., & Cordes, K. A. (2008). *Outdoor recreation: enrichment for a lifetime* (No. Ed. 3). Sagamore Publishing.
- ILO, (International Labour Organization), Volunteer Work, https://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/statistics-overview-and-topics/WCMS_470308/lang--en/index.htm , (Erişim tarihi: 29.08.2019).
- Kanner L. (1943). Autistic disturbances of affective contact. *Nervous Child* 2, 217-250.
- Koşan, A., & Güneş, E. (2009). Gönüllülük ve Erzurum 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 1-18.
- Negiz, N. (2011). SOSYAL YARDIM VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ AÇISINDAN ISPARTA BELEDİYESİ: FARKINDALIK, YARARLANMA VE DEĞERLENİRME AÇISINDAN BİR ARAŞTIRMA. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 323-341.
- Prouteau, L., & Wolff, F. C. (2008). On the relational motive for volunteer work. *Journal of Economic Psychology*, 29(3), 314-335.
- Oliver, P., Marwell, G., & Teixeira, R. (1985). A theory of the critical mass. I. Interdependence, group heterogeneity, and the production of collective action. *American journal of Sociology*, 91(3), 522-556.
- Özbey, Çetin. (2005). *Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Thoits, P. A., & Hewitt, L. N. (2001). Volunteer work and well-being. *Journal of health and social behavior*, 115-131.
- Ünal, B., Ar, Y., Gençöz, T. (2017). Etkin Bir Süpervizyon Süreci Neleri Kapsamalıdır? Türk Klinik Psikologların Gözünden Psikoterapi Süpervizyonu. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(2), 48-67.
- Wilson, J., & Musick, M. (1997). Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work. *American sociological review*, 694-713.
- YÜKSELSİN, İ. Y., & BERRAKÇAY, O. (2010). BİR MÜZİKSEL TERAPİ MODELİ OLARAK'ETKİLEŞİMLİ RİTİM TEKRARI ALIŞTIRMASI'NIN OTİSTİK SPEKTRUM BOZUKLUKLARI OLAN ÇOCUKLARDAKİ PROBLEM DAVRANIŞLARIN AZALTILMASINDAKİ ETKİLERİ. *Journal of International Social Research*, 3(10).